

VLUCHTELINGENCRISIS: HET IS TWEE VOOR TWAALF!

Onmacht Poldermodel

De aanpak van de vluchtelingenproblematiek in Nederland is reactief, chaotisch en ongestructureerd. Uit de televisiebeelden blijkt de grote maatschappelijke impact en ontwrichting van de samenleving. Het einde daarvan is nog lang niet in zicht. De voorspelling is dat Nederland er in 2016 nog 250.000 vluchtelingen bij krijgt.

Deze kwestie leent zich niet voor een aanpak volgens traditionele overlegstructuren in ons poldermodel. Dat is inefficiënt, iedereen bemoeit zich er mee, er is geen coördinatie, maar bovenal ontbreekt het aan visie en eenduidig beleid. Een crisismanagementachtige aanpak is absoluut nodig. In Nederland zijn daar procedures voor, maar die worden vooralsnog door Den Haag en de veiligheidsregio's genegeerd.

We zien momenteel een afzijdige premier, geschokte parlementsleden, een wanhopige staatssecretaris van veiligheid en Justitie, een paniekerig COA, overvallen gemeenten, onzichtbare veiligheidsregio's, primitieve en veel te grootschalige opvanglocaties, naar houvast zoekende hulpdiensten en een zeer verontruste bevolking. De beheersbaarheid loopt uit de hand. De effecten hiervan hebben we gezien in de gemeenten Oranje, Enschede, Steenbergen, Rotterdam en Geldermalsen. In Duitsland is al een burgemeester gemolesteerd en het is een kwestie van tijd eer we hier in Nederland ook tegenaan lopen.

Crisismanagement noodzakelijk

Wat we nodig hebben is een slagvaardig crisisteam op nationaal niveau, professioneel leiderschap en een gedegen afstemming tussen de departementen, het COA, de IND, de gemeenten en maatschappelijke organisaties. De aanpak moet '**een gezicht**' krijgen. Ook binnen de veiligheidsregio's moeten crisisorganisaties worden geactiveerd. Op deze manier ontstaat er meer **GRIP** op de situatie. Deze toepasselijke term staat in de crisisbeheersing voor "*gecoördineerde regionale incidentenbestrijdingsprocedure*". Binnen een gemeente is dat GRIP 3, binnen de veiligheidsregio GRIP 4, tussen de regio's GRIP 5 en op Rijksniveau GRIP Rijk. In feite zitten we momenteel al in die laatste fase.

Het is bekend dat er bij crisismanagement sprake is van een betere leiding, coördinatie en communicatie. De hulpdiensten kunnen efficiënter worden ingezet en private partijen worden gericht betrokken in het proces. Een crisisorganisatie werkt 24 uur per dag en 7 dagen in de week. Je creëert daarmee een urgentiebesef en voorkomt een gefragmenteerde aanpak.

Lerend onvermogen

We leren in Nederland veel te weinig van crisissituaties uit het verleden en luisteren ook niet naar deskundigen. In 2013 heeft de Commissie Hoekstra het stelsel van rampenbestrijding en crisisbeheersing in Nederland geëvalueerd. De Commissie kwam evenals het Rapport van de Algemene Rekenkamer in 2014 (“Zicht overheden op beschermen burgers en bedrijven”) tot de conclusie dat Nederland slecht functioneert in crisisbeheersing. Bij de kredietcrisis hebben we dit gezien en nu bij de vluchtelingencrisis doet hetzelfde probleem zich voor. Dit in tegenstelling tot het Millenniumplatform in 1999. Toen was er sprake van een Taskforce op nationaal niveau onder leiding van de heer Jan Timmer, voormalig Philips topman. Dat heeft uitstekend gewerkt, maar dat zijn we blijkbaar vergeten.

Nog niet te laat!?

Een crisismanagementachtige aanpak op nationaal en regionaal niveau zal bij burgers en bedrijven, maar natuurlijk ook bij de asielzoekers veel meer vertrouwen geven in een goede aanpak. Verantwoordelijke (bewinds-)personen moeten daarbij de moed hebben over hun eigen schaduw te stappen en het algemene belang laten prevaleren boven het eigen (partijpolitieke) reputatiebelang. Dat staatssecretaris Dijkhof gekozen is tot politicus van het jaar 2015, doet in het licht van deze discussie de wenkbrauwen fronsen. De tijd dringt, het is twee voor twaalf. Verlaat de stroperige en destabiliserende aanpak binnen het poldermodel en schakel over op een proactief en slagvaardig crisismanagement nu het nog kan. Het loopt anders in 2016 finaal uit de hand.

Gert-Jan Ludden
Adviseur crisisbeheersing (SVDC)
gludden@svdc.nl
06-51817733